

ΠΑΝΔΩΡΑ.

15 ΙΟΥΛΙΟΥ, 1865.

ΤΟΜΟΣ ΙΓ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 368.

ΩΡΟΣ Ο ΕΠΑΜΥΝΩΝ.

I.

Οἱ περὶ Ἰσίδος καὶ Ὀσίριδος λόγοι, περιελθόντες μέχρις ἡμῶν δι' Ἑλλήνων τε καὶ Ῥωμαίων συγγραφέων, συνεμίγησαν μετὰ διηγημάτων ἐκ τῆς μυθολογίας τῶν δύο τούτων ἐθνῶν, ἔπειτα δὲ καὶ μετὰ πλήθους δοξασίων καὶ συμβολικῶν μεταφορῶν τῶν διαφόρων μεταγενεστέρων φιλοσοφικῶν σχολῶν, ὥστε δυσκόλως κατορθοῦται ἡ ἐκκαθάρισις τῶν ξενικῶν τούτων στοιχείων, πρὸς ἀπκρτισμὸν τοῦ καθ' ἑαυτὸν αἰγυπτίου μύθου. Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, γλίσχρους ἔχοντες περὶ τὴν ἐτυμολογίαν, καὶ τὰ βαρβαρικὰ ἐξελληνίζοντες ὀνόματα, οὐδόλως μεριμνῶντες περὶ τὴν ἐκμάθησιν τῆς αἰγυπτίας φωνῆς, δέστρεψαν τὸ ἐτυμον τῶν ὀνομάτων καὶ τὴν τῶν λέξεων ἔννοιαν, τὴν δὲ τοῦ μύθου σημασίαν παρεξήγησαν κατὰ τὸ δοκοῦν μέχρι παρχμορφώσεως παντελοῦς τῆς ἀρχικῆς ιδέας. Καὶ νῦν, μετὰ δύο χιλιετηρίδας σπουδαίως καταγινόμενοι ἡμεῖς, ἡ ἐνεστῶσα γενεά, εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς παλαιᾶς τῶν Αἰγυπτίων γλώσσης, καὶ εἰς τὴν ἔρευναν καὶ ἐξήγησιν τῶν σωζομένων ἐπιγραφῶν καὶ μνημείων, μόλις ἐπὶ μικρὸν δυνάμεθα νὰ ἀποσύρωμεν τὸν ἱερὸν πέπλον τῆς Ἰσίδος, καὶ νὰ ἀφήσωμεν ἀκτίνα φωτὸς ἵνα εἰσέλθῃ

εἰς τὸ ἄδυτον τοῦ ναοῦ τῆς, μακρόθεν ἐμβλέποντες καὶ ἀμυδρῶς, χωρὶς νὰ ἐμβατεύσωμεν ἱεροσύλως πρὸς ἀκριβῆ κατανόησιν τῶν τῆς θεᾶς μυστηρίων.

Κατὰ τοὺς ὑστάτους χρόνους τῆς βασιλείας τῶν θεῶν ἐπὶ γῆς, λέγουσιν οἱ ἱεροὶ τῶν Αἰγυπτίων λόγοι, προτελευταῖος βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου ὑπῆρξεν ὁ Ὀσιρις μετὰ τῆς ἀδελφῆς καὶ γυναικὸς αὐτοῦ Ἰσίδος, καὶ τελευταῖος ἐγένετο ὁ υἱὸς αὐτῶν Ὀρος.

Ὁ Ὀσιρις, νομίμως βασιλεύων τῆς Αἰγύπτου, καὶ θέλων ποτὲ ἵνα περιέλθῃ τὴν γῆν, ἀφῆκεν ἀντὶ ἑαυτοῦ βασίλισσαν ἐπὶ τῆς χώρας τὴν Ἰσιδα· μετὰ καιρὸν δὲ, ἐπανελθόντος τοῦ Ὀσίριδος νικητοῦ καὶ τροπαιοῦχου ἐν τοῖς βασιλείοις, ἐπανεστῆ κατ' αὐτοῦ ὁ ἀδελφὸς του Τυφὼν, βοηθούμενος παρὰ τῆς Ἐχίδνης μετὰ τῶν ἀκολουθῶν ἐβδομήκοντα δύο ὀφιούχων τιτάνων, καὶ συνεργὸν ἔχων βασίλισσαν ἐξ Αἰθιοπίας παροῦσαν, ὀνομαζομένην Ἀσώ. Οἱ ἀποστάται συνομῶσαντες συνέλαβον τὸν Ὀσirin, καὶ φονεύσαντες αὐτὸν ἐνέθεσαν ἐντὸς σοροῦ, ἣν τινα ἐγκλείσαντες ἔρριψαν εἰς τὸν ποταμὸν, ἡμέραν δεκάτην ἐβδόμην τοῦ μηνὸς Ἀθύρ, οὔσης πανσελήνου, ὅτε τὰ ὕδατα τοῦ Νεῖλου κατέπιπτον, τοῦ ἡλίου διαθίνοντος τὸν σκορπίον. Οἱ τὴν Χέμμιν, τὴν κατὰ τοὺς Ἕλληνας Πανὸς πόλιν, οἰκοῦντες αἰγίποδες πᾶνες καὶ σάτυροι, μάρτυρες γενόμενοι τῶν παθῶν τοῦ Ὀσίριδος, διέδωκαν τὴν φήμην τῆς τελευταῖας τού, ἡ δὲ Ἰσις μα-

θοῦσα τὸ γεγονός ἐπενθηφόρησε καὶ ἐπλανᾶτο πανταχοῦ τῆς χώρας ὀρηνοῦσα καὶ ὀλοφυρομένη, ἀναζητοῦσα τὸ πτώμα τοῦ ἀναιρεθέντος συζύγου τῆς, καὶ ἐρωτῶσα περὶ αὐτοῦ τοὺς τυχόντας.

Ἐκ δὲ παιδίων ἤκουσε τὴν κατάδυσιν τοῦ Ὀσίριδος εἰς τὸν ποταμὸν, καὶ ἔμαθε τὸ στόμιον τοῦ ποταμοῦ δι' οὗ ἔφθασε τὸ σῶμα τοῦ θεοῦ εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἀλλὰ συγχρόνως ἤκουσε καὶ τὴν γέννησιν νόθου υἱοῦ τοῦ συζύγου τῆς Ὀσίριδος ἐκ τῆς Νέφθυος, καὶ τεκμήριον ἰδοῦσα μελιλώτινον στέφανον, ὃν ἐκαίνοσ παρὰ τὴν Νέφθον κατέλιπεν, ἐζήτησε τὸ παιδίον, καὶ βοηθεῖα κυνῶν θηρευτικῶν τὸ εὔρε κεκρυμμένον διὰ τὸν φόβον τοῦ Τυφῶνος, καὶ τὸ ἀνέλαθεν ἐκθρέψασα αὐτὸ καὶ ἀναδείξασα φύλακα καὶ ὁπαδὸν αὐτῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀνουβιν, περὶ οὗ ἐλέγετο, ὅτι ἐφρούρει τοὺς θεοὺς ὥσπερ οἱ κύνες τοὺς ἀνθρώπους.

Ἡ ἐν τῷ ποταμῷ ὑπὸ τοῦ Τυφῶνος ῥιφθεῖσα θεοφόρος σορὸς, κατερχομένη διὰ τοῦ τανιτικοῦ στόματος εἰς τὴν θάλασσαν, ἔφθασεν εἰς τὰ ὕδατα τῆς Φοινίκης εἰς Βύβλον, καὶ ἐρρίφθη ἀπὸ τῶν κυμάτων ἐλαφρῶς ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, ἐντὸς θάμνου ἐρείκης, ἥτις ἐκ θαύματος πύξησεν εἰς δένδρον μέγα, οὔτινος ὁ κορμὸς περιέπτυξε καὶ περιέκλεισεν ἐντὸς αὐτοῦ τὴν περιέχουσαν τὸ θεῖον σῶμα σορὸν. Ὁ βασιλεὺς τῆς χώρας θαυμάσας τὸ μέγεθος τοῦ φυτοῦ, καὶ περιτεμνὼν τὸ στέλεχος, τὸ μετέφερεν εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ ὑπέστησεν αὐτὸ ὡς κίονα εἰς ἔρεισμα τῆς στέγης. Ἡ Ἰσις οἰωνισθεῖσα τὸ γεγονός ἦλθεν εἰς Βύβλον ἰκέτις ταπεινὴ καὶ ἑνδακρὺς παρὰ τὴν κρήνην, ἕως οὗ ἡ βασιλὶς οἰκτείρουσα παρέλαβεν αὐτὴν ἐν τοῖς βασιλείοις.

Ἡ Ἰσις ἐγένετο τροφὸς τοῦ τέκνου τῆς ἀνάσσης καὶ ἔφερε τὸ νήπιον εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μεταδίδουσα αὐτῷ τὴν ἀθανασίαν, διὰ νυκτὸς δὲ μεταμορφουμένη εἰς χιλιδὸνα περιίπτατο τὴν θεοδόχον κίονα καὶ ἐβρῆναι· ἔπειτα φανερωθεῖσα ὡς θεὰ ἐζητήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ὀσίριδος, καὶ ἐξεῖλε τὴν ἀόρατον περικιόνιον σορὸν ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς ἐρείκης, ἐνθεμένη δὲ εἰς πλοῖον ἀνεχώρησεν ἀπὸ τῆς Βύβλου, καὶ διελθοῦσα τὴν θάλασσαν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν χώραν τῆς Αἰγύπτου.

Φθάσασα εἰς Αἴγυπτον καὶ μόνη μέινασα μετὰ τῆς σοροῦ ἤνοιξεν αὐτὴν, καὶ περιπτυσσόμενη τὸν νεκρὸν τοῦ Ὀσίριδος ἠσπάζετο καὶ περιέχεεν αὐτὸν μετὰ τὰ δάκρυά τῆς· διὰ δὲ τῆς μυστικῆς ταύτης περιπτύξεως συνέλαβε καὶ ἔτεκεν υἱόν, Ἦρον τὸ παιδίον (4). Μετὰ καιρὸν πορευθεῖσα πρὸς τὸν υἱὸν τῆς

Ἦρον τρεφόμενον ἐν τῇ πόλει Βουτῷ, ἀπέθετο ἐκεῖ τὸ σῶμα τοῦ ἀνδρός τῆς, καὶ ἐκρυψεν αὐτὸ ἀπὸ τῶν καταδρομῶν τοῦ Τυφῶνος· ἀλλ' οὗτος ἐπὶ θήραν ἐξελθὼν κατὰ σοὸς ἀγρίας, ἐν νυκτὶ φωτιζομένη ὑπὸ τῆς πανσελήνου, εὔρε τὴν ξυλίνην σορὸν καὶ τὸ ἐν αὐτῇ σῶμα τοῦ Ὀσίριδος, τὸ ὅποιον διελὼν εἰς τέσσαρα καὶ δέκα ἢ κατ' ἄλλους εἰς ἕξ καὶ εἴκοσι μέρη, τὰ διερέριψεν ἐνθεν κακεῖσε.

Ἡ Ἰσις διεκπλέουσα τοῦ ποταμοῦ τὰ ἔλη ἐπὶ βάρεως ἐκ παπύρου, συνήγαγε πάντα τὰ τεμάχια τοῦ σώματος τοῦ ἀδελφοῦ καὶ συζύγου τῆς Ὀσίριδος, καὶ ἐκάστω τῶν μερῶν περιπλάσασα τύπον ἀνθρωποειδῆ ἐξ ἀρωμάτων καὶ κηροῦ, παραπλήσιον τὸ μέγεθος τῷ Ὀσίριδι, προσεκάλεσε κατὰ γένη τοὺς ἱερεῖς καὶ ἐξώρκισε πάντας ἵνα μὴ δηλώσωσι μηδενὶ τὴν ἐμπιστευθησομένην αὐτοῖς παρακαταθήκην· κατ' ἰδίαν δὲ ἐκάστοις εἰποῦσα, ὅτι μόνοις ἐκαίνοις παρατίθεται τὴν τοῦ σώματος ταφὴν, παρεκάλεσεν ἵνα θάψωσιν ἐν τοῖς ἰδίαις τόποις τὸ σῶμα, καὶ ἵνα τιμῶσιν ὡς θεὸν τὸν Ὀσίριν. Ἀλλὰ τὸ τῆς γενέσεως μύριον δὲν εὑρέθη, ῥιφθὲν παρὰ τοῦ Τυφῶνος εἰς τὸν ποταμὸν, καὶ καταβρωθὲν ὑπὸ τῶν ἰχθύων Λεπιδωτοῦ, Ὁξυρρύγχου καὶ Φάγγρου· οὐδὲν ἦττον καὶ αὐτὸ ἠξιώθη ὑπὸ τῆς Ἰσιδος τιμῶν ἰσοθέων· διότι κατασκευάσασα ἡ θεὰ εἰδωλὸν αὐτοῦ τὸν φαλλὸν ἐκ ξύλου συκομώρου, ἐποίησεν αὐτὸν ἐντιμότερον κατὰ τὰς τῷ θεῷ Ὀσίριδι γενομένας τελετὰς καὶ θυσίας, καὶ διέταξε τὰ φαλληγόρια, τὰ λεγόμενα παρ' Αἰγυπτίοις παμύλια.

Ἐν τούτοις τῆς Ἰσιδος μετὰ τοῦ παιδὸς Ἦρου μελλούσης καταπολεμῆσαι τὸν Τυφῶνα, ὁ Ὀσίρις ἐξ ἄδου ἀνελθὼν παρεγένετο βοηθός, καὶ ἐπεφάνη τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἦρῳ ἀσκῶν αὐτὸν ἐπὶ τὴν μάχην καὶ παροτρύνων εἰς ἐκδίκησιν κατὰ τοῦ Τυφῶνος. Ἡμέραν τινὰ ἤρώτησεν ὁ Ὀσίρις τὸν υἱὸν τοῦ Ἦρον, ποῖον κατόρθωμα ἐνόμιζεν ἐνδοξώτερον πάντων; ὁ δὲ Ἦρος ἀπεκρίνατο, τὴν τιμωρίαν τῶν τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς παθημάτων. Τοῦ Ὀσίριδος δεύτερον ἐρωτῶντος, ποῖον τῶν ζώων δύναται εἶναι χρησιμώτερον ἀνδρὶ μαχίμῳ; ὁ Ἦρος ἀπεφάνετο τὸν ἵππον· τοῦ δὲ Ὀσίριδος ἐκπληττομένου καὶ λέγοντος, διὰ τί οὐχὶ τὸν λέοντα μᾶλλον; ὁ Ἦρος ἀπάντησεν, ὅτι ὁ λέων ὠφέλιμός ἐστι τοῖς χρήζουσι βοηθείας, ὁ δὲ ἵππος χρησιμεύει τῷ νικητῇ ἵνα διασπάσῃ καὶ καταναλώσῃ τοὺς φεύγοντας πολεμίους.

Ὁ Ἦρος ἐπὶ τέλους ἀνδρωθεὶς συνῆψε μάχην πρὸς τὸν Τυφῶνα καὶ τὴν Ἐχιδναν· ὁ ὄφις κατεκόπη ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἦρον, ὁ δὲ Ἦρος νικήσας τὸν Τυ-

(4) ΣΗΜ. ΠΑΝΔ. Δὲν νομίζομεν ἀνάξιον μνείας καὶ τὸ ὑπὸ Πανσανίου (τόμ. Α', κεφ. Α', σ. 538, ἐκδ. Clavier) λεγόμενον περὶ Ἦρου. « Τῆς δὲ Ἐπιδαυρίας ἔχονται Τροϊεῖς οἱ σερμάνοντες, εἴπερ καὶ ἄλλοι τινὲς, τὰ ἐγχώρια.

Φασὶ δὲ, Ἦρον γενέσθαι σφίσι ἐν γῇ πρῶτον. Ἐμοὶ μὲν οὖν Αἰγύπτιον φαίνεται, καὶ οὐδαμῶς Ἑλληνικὸν ὄνομα Ἦρος εἶναι. Βασιλεῦσαι δ' οὖν φασιν αὐτόν, καὶ Ἰσραὴλ ἀπ' αὐτοῦ καλεῖσθαι τὴν γῆν κλ. »

φῶνα ἐζώγρησεν αὐτὸν καὶ παρέδωκε δέσμιον Ἰσιδι τῇ μητρὶ τοῦ ἄλλ' αὐτὴ χαριζομένη ἀπέδωκεν αὐτῷ τὴν ἐλευθερίαν, ἐφ' ᾧ παροργισθεὶς ἐπέβαλε τῇ μητρὶ τὰς χεῖρας καὶ ἀπέσπασε τὸ βασιλείον διάδημα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς της, ἀντὶ τοῦ ὁποῖου ὁ παριστάμενος Θῶθ ἢ τοι Ἑρμῆς ἐπέθηκεν αὐτῇ ἐν σχήματι μνηίσκου κράνος βοὸς κερασφόρον. Τότε ὁ Τυφὼν κατήγγειλε τὸν Ἥρην ὡς νόθον καὶ ἄρπαγα τῆς βασιλείας, οἱ δὲ ὀφιοῦχοι τιτᾶνες ἐπετέθησαν κατὰ τοῦ Ἥρου, καὶ φονεῖσханτες αὐτὴν ἐβρίψαν τὸ σῶμα τοῦ εἰς τὸν ποταμόν· ἡ Ἰσις ὁμῶς ἀνελοῦσα ἐκ τοῦ ὕδατος ἀνεκάλεσεν αὐτὸν εἰς τὴν ζωὴν δι' ἱεροῦ φαρμάκου καὶ ἐδώρῃσατο αὐτῷ τὴν ἀθανασία. Ὁ Τυφὼν διωκόμενος καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ Ἥρου κατεπολεμήθη εἰς δύο ἄλλας μάχας, καὶ φυγὼν ἐπὶ ὄνου ἢ κατ' ἄλλους ἐν σχήματι κροκοδείλου, ἀφῆκε τῷ Ἥρῳ διὰ παντός τὸ κράτος καὶ τὴν βασιλείαν (*).

Καὶ ταῦτα μὲν ὁ ἐκ παραδόσεως περὶ Ἰσιδος καὶ Ὀσίριδος μῦθος, καὶ οἱ περὶ Ἥρου καὶ Τυφῶνος ἱεροὶ τῶν Αἰγυπτίων λόγοι, οἵτινες κατὰ Χαιρέμονα διατυποῦσι τὰς φάσεις τῆς σελήνης, τὴν πορείαν τῶν ἀστρῶν καὶ τὰς κινήσεις τοῦ ἡλίου ἐπὶ τοῦ ζωδιακοῦ, διότι, ὡς παρατηρεῖ ὁ Διόδωρος (I. 9.), κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἐμυθολογεῖτο ὅτι ὑπῆρξαν αἱ γενέσεις τῶν θεῶν, καὶ συγχρόνως αἱ τῶν ἀστρῶν ἀρχαιόταται παρατηρήσεις ἐκεῖ ἐλέγετο ὅτι ἐγένοντο, καὶ πρὸ πάντων οἱ κατὰ τὴν Αἴγυπτον παλαιοὶ ἀνθρώποι ὑπελάμβανον ὅτι δύο θεοὶ ἦσαν αἰδίοι καὶ πρῶτοι, ὁ ἥλιος καὶ ἡ Σελήνη, ὧν τὸν μὲν Ὀσίριν τὴν δὲ Ἰσιν ὠνόμαζον· τούτους δὲ τοὺς θεοὺς ὑπέθετον οἰκοῦντας τὸν σύμπαντα κόσμον (Διόδ. I. 44.). Καθὼς δὲ ἀναφέρει ὁ Πλούταρχος, οἱ Αἰγύπτιοι τὸν μὲν Ὀσίριν ὠνόμαζον ἄντικρυς ἥλιον, τὴν δὲ Ἰσιν οὐχὶ ἄλλην εἰ μὴ τὴν Σελήνην ἐνόμιζον, καὶ ἐκ τῶν ἀγαλμάτων αὐτῆς τὰ μὲν παρίστανον κερασφόρα κατὰ μίμησιν τοῦ μνηοειδοῦς τῆς Σελήνης σχήματος, τὰ δὲ μελανοστόλιστα, διὰ τούτου τὰς κρύψεις καὶ τοὺς περισκισμοὺς ἐμφαίνοντες τῆς σελήνης (Πλούτ. περὶ Ἰσιδος 51.).

Ἐν πρώτοις μνηστέον, ὅτι πρὸ δύο περίπου χιλιάδων ἐτῶν, ὅτε ἤρχισαν αἱ μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Αἰγυπτίων σχέσεις, ἐπὶ τῶν Ψαμμιτίχων, τὰ σημεῖα τοῦ ζωδιακοῦ ἦσαν τὰ αὐτὰ τοῖς ὁμωνύμοις ἀστερισμοῖς, καὶ ὁ κόλουρος τῶν ἰσημεριῶν ἐδιχοτόμει οὐχὶ ἀπλῶς τὰ σημεῖα, ὡς ἐπὶ τῶν ὑστερινῶν αἰώνων, ἀλλ' αὐτοὺς τοὺς ἀστερισμοὺς τοῦ κριοῦ καὶ τοῦ ζυγοῦ, ἐν ᾧ τὰ ἡλιοστάσια ἐγένοντο εἰς τοὺς

πραγματικοὺς τροπικοὺς τοῦ αἰγόκερω καὶ τοῦ καρκίνου. Ἀλλὰ πρὸ τεσσάρων χιλιάδων ἐτῶν, κατὰ τὰ πρῶτα ἱστορικὰ ἴχνη τοῦ αἰγυπτιακοῦ πολιτισμοῦ, ὁ κόλουρος τῶν ἰσημεριῶν διήρχετο τοὺς καταστερισμοὺς τοῦ ταύρου καὶ τοῦ σκορπίου, αἱ δὲ τοῦ ἡλίου τροπαὶ, ἦτοι τὰ ἡλιοστάσια, ἐγένοντο εἰς τὰ ζώδια τοῦ λέοντος καὶ ὕδροχόου· καὶ ἐν ᾧ ἐπὶ Πτολεμαίων καὶ Καισάρων ἡ εἰσοδος τοῦ ἡλίου εἰς τὸ σημεῖον τοῦ κριοῦ ἐλογίζετο ὑψώσει αὐτοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἐπὶ τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου, ἢ τοι τῶν ἄνω ζωδίων τῆς ἐκλειπτικῆς, ἡ δὲ εἰσοδος αὐτοῦ εἰς τὸ σημεῖον τοῦ ζυγοῦ ἐνομιζέτο κατάβασιν αὐτοῦ ἐν ἄδου, εἰς τὸ κάτω ἡμισφαίριον ἢ τοι ἐπὶ τῶν κάτω σημείων τῆς ἐκλειπτικῆς (Πτολεμ. τετραβ. I. 22. Firmic. VIII. 42.)· ἀλλ' ὁμῶς ἐπὶ τῶν πρώτων Φαραῶν τὴν ὑψωσιν τοῦ ἡλίου ὑφίσταντο εἰς τὸ ζώδιον τοῦ ταύρου, κατὰ τὴν τότε ἐαρινὴν ἰσημερίαν, τὴν δὲ κατάβασιν αὐτοῦ εἰς τὸ ζώδιον τοῦ σκορπίου κατὰ τὴν ἰσημερίαν τὴν φθινοπωρινήν· προσθετέον δὲ, ὅτι καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Πτολεμαίων τὸ ζώδιον τοῦ ζυγοῦ συγκατελέγετο τῷ σκορπίῳ, καὶ αἱ δύο αὐτοῦ πλάστιγγες ἐλέγοντο χηλὶ σκορπίου· ἔτι δὲ καὶ ἐπὶ Ῥωμαίων κατὰ τὴν ὀγδόην μαῖραν τοῦ ζυγοῦ ὑπατίθετο ὑπάρχουσα ἡ λεγομένη Στύξ, δι' ἧς ἐγένετο ἡ εἰς ἄδου πρὸς τὴν βασιλείαν τοῦ σκότους κατάβασις, εἰς ἀντίθεσιν τοῦ ἄνω ἡμισφαιρίου, τῆς βασιλείας τοῦ φωτός.

Ὁ περὶ Ἰσιδος καὶ Ὀσίριδος μῦθος ἀρχίζει μὲ τὴν τοῦ ἡλίου εἰς ἄδου κατάβασιν, ὅτε ὁ ἥλιος διατρέχει τὸ ζώδιον τοῦ σκορπίου, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πανσελήνου· τότε τὰ τῷ ἡλίῳ πρηνάτελλοντα ἄστρον εἰσὶν ὀφίων ὁ γέρων, καλούμενος ὀφιοῦχος, καὶ ἐν χερσὶν αὐτοῦ ἡ ἐχιδνα, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος· μεσουρανεῖ δὲ ὁ δράκων, σύμβολον τοῦ Τυφῶνος, ἐν ᾧ εἰς τὸ ἀντίθετον σημεῖον τοῦ οὐρανοῦ φαίνεται ἡ Κασσιόπη, βασίλισσα τῆς Αἰθιοπίας, καὶ καταδύει ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα ὁ ταῦρος, τὸ σύμβολον τοῦ Ὀσίριδος, βυθιζόμενος εἰς τὰ ὕδατα τοῦ κάτωθεν ῥέοντος σημείου τοῦ ποταμοῦ Ἡριδανοῦ, τοῦ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἑρατοσθένους ὀνομαζομένου παρ' Αἰγυπτίους Νεῖλου. Ἀνωθεν τοῦ ταύρου ὑπάρχουσι τὰ ἄστρον τῆς αἰγὸς μετὰ τῶν ἐρίφων, ἀκολουθοῦντα τὴν τοῦ ταύρου κατάδυσιν.

Ἀλλ' ὅτε ὁ ἥλιος προχωρῶν διαβαίνει ἐπὶ τοῦ ζωδιακοῦ τὸν τοξότην, ἡ πανσέληνος, τὸ σύμβολον τῆς Ἰσιδος, οὖσα εἰς ἀντίθεσιν, φαίνεται εἰς τὸ σημεῖον τῶν διδύμων, συναντατελλόντων καὶ συγκαταδυόντων μετὰ τοῦ ταύρου.

Εἰσερχομένου τοῦ ἡλίου εἰς τὸ σημεῖον τοῦ αἰγόκερω, ἡ πανσέληνος φαίνεται κατὰ τὸ ζώδιον τοῦ καρκίνου, ὅστις παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις ὀνομάζετο μαῖα, προστάτις τῆς γεννήσεως· εἰς ἀντίθεσιν φαί-

(*) Τὸν μῦθον τοῦτον διαπραγματεύθησαν ἐν ἐκτάσει Πλούταρχος (Περὶ Ἰσιδος καὶ Ὀσίριδος), καὶ Συνέσιος (Αἰγύπτιος ἢ περὶ προνοίας· ἀναφέρουσι δὲ μέρη αὐτοῦ καὶ Ἡρόδοτος, Διόδωρος, ὁ Σικελιώτης, Μακρόβιος, καὶ ἄλλοι.

νονται ὁ στέφανος (*corona borealis*), ὁ προκύων, καὶ περικιτέρω κύων ὁ μέγας, παρὰ τῶν Αἰγυπτίων καλούμενος Ἄνουβις κυνοκέφαλος, μετὰ τοῦ Σειρίου, ὅστις ἐκαλεῖτο Σῶθις καὶ ἄστρον Ἰσιδος. (Πλούτ. περὶ Ἰσιδ. 21. 22).

Μετὰ ταῦτα, τοῦ ἡλίου διατρέχοντος τὸν ὑδροχόον, ἡ πανσέληνος φαίνεται εἰς τὸ ζῳδίου τοῦ λέοντος, τοῦ ὁποῦν ὁ πρωτεύων ἀστὴρ ὀνομάζεται βασιλεὺς (*Regulus*), ἐν ᾧ εἰς ἀντίθεσιν φαίνεται ἡ ὑδρία καὶ τὸ ὕδωρ τοῦ ὑδροχόου, μεσουρανεῖ δὲ Κηρεὺς ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ ἀνασσα Κασσιόπη.

Φθάνοντος τοῦ ἡλίου τὸ ζῳδίου τῶν ἰχθύων ἡ πανσέληνος φαίνεται εἰς τὸ σημεῖον τῆς παρθένου, ἥτις εἰς τοὺς καταστερισμοὺς τοῦ Ἑρατοσθένους ἔφερε τὸ ὄνομα Ἰσις, καὶ παρίστατο παρθένος θηλάζουσα παιδίον, ὅπως καὶ εἰς ἀρχαῖας περσικὰς καὶ ἀραβικὰς τοῦ οὐρανοῦ σφαίρας (1) ἀνατελλούσης τότε τῆς πανσελήνου κατὰ τὴν ἐσπέραν φαίνονται ἐν ἀντιθέσει πρὸς δύσιν ὁ χελιδονίας ἰχθύς, καὶ πρὸς νότον ἄνωθεν τοῦ ὀρίζοντος ὑψούμενοι οἱ ἴστοι τῆς νηὸς Ἀργούης, ἥτις παρ' Αἰγυπτίους ἐκαλεῖτο βάρης τῆς Ἰσιδος, καὶ τῆς τοῦ Ὀσίριδος νηὸς εἰδωλὸν (Πλούταρχ. περὶ Ἰσιδ. 21).

Τοῦ ἡλίου προχωροῦντος εἰς τὸ σημεῖον τοῦ κριοῦ, ἡ πανσέληνος φαίνεται ἐπὶ τοῦ ζυγοῦ, συμβόλου τῆς μετὰ θάνατον μυστικῆς συζεύξεως τῆς Ἰσιδος μετὰ τοῦ Ὀσίριδος· μεσουρανεῖ δὲ ὁ πυθώνιος δράκων, τὸ σύμβολον τοῦ Τυφῶνος, καὶ ἡ ἄρκτος παρὰ μὲν Αἰγυπτίους καλουμένη σὺς, παρ' Ἑλλήσι δὲ Ἑρμάνθιος κάπρος. Ἀπὸ τῆς πανσελήνου μέχρι τῆς ἐπερχομένης ἔνης καὶ νέας ἀριθμοῦνται 14 ἡμέραι, καὶ 27 ἡμέραι ἀριθμοῦνται ἐν συνόλῳ ἐπὶ τοῦ τροπικοῦ μηνός, περιόδου τῆς σελήνης μέχρι τῆς ἐλεύσεως αὐτῆς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου τοῦ οὐρανοῦ, πρὸς διάκρισιν τοῦ συνοδικοῦ μηνός, τῶν 29 ἡμερῶν, ἢ τοι τοῦ διαστήματος μεταξὺ δύο τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης συνόδων. Αἱ 27 ἡμέραι ἀναλογοῦσι μὲ τὰ 26 εὐρεθέντα μέρη τοῦ σώματος τοῦ Ὀσίριδος μετὰ τοῦ ἀπολεσθέντος εἰκαστοῦ ἐβδόμου. Ἡ πανσέληνος διαβαίνουσα τὸ ζῳδίου τοῦ ζυγοῦ φαίνεται πλέουσα ἐπὶ τῆς νηὸς τὴν Στύγα, τοὺς ὁποίους δύο ἀστερισμοὺς οἱ ἀρχαιότεροι ἀστρονόμοι ἔθετον μεταξὺ ζυγοῦ καὶ ὀφιοῦχου, ἂν καὶ ἐξέλιπον ἔπειτα ἀπὸ τὰς μεταγενεστέρας σφαίρας (πρὸβλ. Firmic. V III. 12.)

Τοῦ ἡλίου φθάνοντος τέλος εἰς τὸ σημεῖον τοῦ ταύρου μετὰ τὴν διάβασίν του ἔμπροσθεν τοῦ κήτους 14 ἡμέρας μετὰ τὴν πανσέληνον καὶ τὴν εἰκαστὴν ἐβδόμην μετὰ τὴν νομηνίαν, ἡ σελήνη ἔρχεται εἰς συζυγίαν μετὰ τοῦ ἡλίου ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζῳδίου,

καὶ οὕτως ὑποτίθεται ἡ Ἰσις εὐρούσα ἐκ δευτέρου τὸν Ὀσίριν καὶ τὸ σύμβολόν του τὸν ταῦρον. Τότε ὁ Ἡρίων ἢ τοι ὁ ἀστερισμὸς τοῦ Ἡρου (Πλούταρχ. περὶ Ἰσιδ. 21. 22.) παρανατέλλει τῷ ἡλίῳ καὶ δύνει μετ' αὐτοῦ, μεσουρανεῖ δὲ ὁ πηγασὸς ἵππος, ἐν ᾧ ὁ λέων ὑπάρχει ἀντιθέτως κάτωθεν τοῦ ὀρίζοντος. Ἀμφότεροι τέλος Ἡρίων καὶ ταῦρος ἢ τοι Ἡρος καὶ Ὀσίρις, διώκουσι τὸν ἐν ἀντιθέσει ὑπάρχοντα ὀφιοῦχον μετὰ τοῦ ὄφως καὶ σκορπίου, τὰ σύμβολα τοῦ Τυφῶνος, καὶ ρίπτουσιν αὐτοὺς εἰς τὰ βάθη τῆς ἀβύσσου ἢ τοι κάτωθι τοῦ ὀρίζοντος, ὅπου ὑποτίθενται τὰ ὕδατα τῆς Στυγὸς· ἡ σελήνη ἐν τῷ μεταξὺ γενομένη πλήρης, φαίνεται ὡς πανσέληνος εἰς τὸ σημεῖον τοῦ καρκίνου παρὰ τῷ ὀφιοῦχῳ, ἔχουσα μεθ' ἑαυτῆς τὸν ὄφιν, τὸν ὁποῖον ἀφίνει κατὰ μικρὸν φθίνουσα καὶ αὐτὴ καὶ ἀποβάλλουσα τὸν κυκλοτερῆ τῆς διαλάμποντα δίσκον, ἐν ᾧ συγχρόνως δύνει ἀντιθέτως καὶ ὁ ἀστερισμὸς τῆς φωταυγοῦς στεφάνης (*occidit lucida corona*)· ἐπὶ τέλους ἡ σελήνη ἀναφαίνεται ὡς μηνίσκος εἰς τὸ σημεῖον τῶν διδύμων, τὸ ὀνομαζόμενον οἶκος Ἑρμοῦ· παριστάνεται δὲ ἡ Ἰσις φέρουσα κέρκτα βοὸς ἀπὸ τοῦ μηναιοδοῦς σχήματος, τὸ ὁποῖον φαίνεται ἔχουσα ἡ σελήνη κατὰ τὰς νομηνίας. (Διόδωρ. I. 44.)

Οὕτως ὁ περὶ Ἰσιδος καὶ Ὀσίριδος μῦθος παρακολουθεῖ τὰς φάσεις τῆς σελήνης καὶ τοῦ ἡλίου ἀπὸ τῆς καταβάσεως τούτου εἰς τὸ σημεῖον τοῦ σκορπίου μέχρι τῆς ὑψώσεως αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἀστερισμοῦ τοῦ ταύρου, καὶ δίδει ἀρχὴν εἰς τὸν περὶ Ἡρου ἱερὸν λόγον, τοῦ ἐπαμύνοντος τῷ πατρί του.

Ὁ Ἡρος, ὃν ἡ τῶν Αἰγυπτίων θεογονία, ὡς θέλομεν ἰδεῖ κατωτέρω, παρίστανεν ὡς πρὸ αἰώνων ἐκ θεοῦ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα, ἐν χρόνῳ δὲ καὶ ἐπὶ γῆς σαρκωθέντα, καὶ τὸν ὁποῖον κατὰ τὸν προεκτεθέντα ἱερὸν λόγον ἡ παρθένος Ἰσις, περιπτυσσάμενη τὸν νεκρὸν τοῦ Ὀσίριδος, ἐκ πνεύματος ἐποίησε καὶ ἔτεκεν ἐν σκότει, κατὰ τὰς χειμερινὰς τοῦ ἡλίου τροπὰς καὶ τὴν βραχυτάτην τοῦ ἐνιαυτοῦ ἡμέραν, ὅτε ἐν Αἰγύπτῳ ἀρχίζει τὸ ἔαρ καὶ ἀνθεῖ ὁ λωτὸς, παρίστατο καθήμενος ἐπὶ ἄνθους λωτοῦ, καὶ φέρων τὸν δάκτυλον εἰς τὸ στόμα ὡς παιδίον θηλάζον τὸν ἑαυτοῦ δάκτυλον, εἰς σημεῖον τῆς νηπιότητος, κατὰ τὰ εἰθισμένα ἐν τῇ ἱερᾷ τῶν Αἰγυπτίων γραφῇ, οὐχὶ ὡς ὑπελάμβανον οἱ Ἕλληνες διὰ τὸ μυστηριώδες τῆς γεννήσεώς του, νομίζοντες αὐτὸν ὡς σύμβολον τῆς σιγῆς καὶ τοῦ μυστηρίου, καὶ καλοῦντες Σιγκτίονα. Συμβολικῶς ἐγράφετο ὡς ἱέραξ καὶ ἐκαλεῖτο Ἀρμάχις ἢ Ἀρμάις (*Har-m-achu*) ἢ τοι Ἡρος ἱέραξ, φέρων ἐπὶ κεφαλῆς τὸν δίσκον τοῦ ἡλίου· ἐκαλεῖτο πρὸς τούτοις Ἡρος τὸ παιδίον, Ἡρ-πε-χροῦδ ἐν Αἰγυπτίᾳ φωνῇ, καὶ παρ' Ἑλλήσιν Ἀρποκράτης, ἐν δὲ τοῖς ἱεροῖς ὕμνοις ἐδοξολογεῖτο « παιδίον νέον,

(1) *Virgo pulchra, capillitio proluxa, lactans puerum. Sealig Not. ad Manil.*

ὁ πρὸ αἰώνων θεός· Ὁσίρις ἀναγεννώμενος, καὶ τοῦ Ὁσίριδος παρουσία καινὴ· εἰς ὧν μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ ὁ αὐτὸς τῷ πατρί· Ἦρος μεγαλόδοξος, Ἦρος ὁ φεινός, ἥλιος ἀνατέλλων (1). Ἐν ἐπιγραφῇ τῆς Τεντράας καλεῖται «ὁ ἀναγεννώμενος Ἦρος ἱέραξ, παιδίον εὐχάριστον, ἀπόρρητος θεὸς καὶ ἀπόρρητον τὸ ὄνομα αὐτοῦ.» Ἐν ἐτέρᾳ ἐπιγραφῇ τῆς Ἑρμώνθιος καλεῖται «Ἦρος τὸ παιδίον ——— ὁ ἀναγεννώμενος Ὁσίρις», καὶ ἐν στήλῃ τινὶ τοῦ Δούβρου «Ἦρος ὁ ἐρχόμενος».

Τὸν Ἦρον τὸ παιδίον ἡ Ἀρποκράτην ἔτεκεν ἡ Ἰσις μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ Ὁσίριδος ἡλιτόμηνον καὶ ἀσθενῆ ἢ τοι ἀνάπηρον καὶ τρυφερὸν ὑπὸ σκότῳ (Πλούταρχ. περὶ Ἰσιδ. 54.), διὰ τὸ ἀδύνατον εἶναι τοῦ ἡλίου θάλαπος κατὰ τὰς πρώτας τοῦ ἐνιαυτοῦ ἡμέρας, μετὰ τὰς χειμερινὰς τοῦ ἡλίου τροπὰς, καὶ μετὰ τοὺς πόδας δεδεμένους, σημαίνοντας τὸ ἡλιοστάσιον. Ὁ θάνατος τοῦ Ὁσίριδος ἐν τῷ σημείῳ τοῦ σκορπίου ἐθεωρεῖτο οὐχ ἥττον ὡς ἀρχὴ τῆς ἐνσαρκώσεως Ἦρου τοῦ παιδίου, καὶ τοῦτο ὑπαινίσσεται ἐπιγραφὴ τῆς Ἑρμώνθιος φέρουσα «Σκορπίος ὁ μέγας γεννήτωρ Ἦρου τοῦ ἱέρακος» (2). Μετὰ τὰς χειμερινὰς τροπὰς αὐξάνουσιν αἱ ἡμέραι μέχρι τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας, ἥτις πρὸ τετρακισχιλίων ἐτῶν ἐλάμβανε χώραν, ὅτε ὁ ἥλιος ἦν ἐν τῷ σημείῳ τοῦ ταύρου, ἐπὶ δὲ Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων, ὅτε ὁ ἥλιος ἦν ἐν τῷ κριῷ, κατὰ τὴν τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ θέρους ἀρχὴν (3)· τότε αὐξάνει καὶ ὁ Ἀρποκράτης καὶ κραταιοῦται καὶ ἀπὸ νηπίου γίνεται παῖς ἔφηβος, φέρων πρόσωπον νεανίσκου καὶ καλούμενος Κύριος Ἦρος (4) καὶ Ζεῖδωρος ἢ τοι Ζωῆς χορηγός (5) μέχρι τῶν θερινῶν τοῦ ἡλίου τροπῶν κατὰ τὸ ζώδιον τοῦ λέοντος καὶ μεταγενεστέρως τοῦ καρκίνου, ὅτε ὁ Ἦρος φθάνει εἰς τὴν ἀνδρικήν αὐτοῦ ἡλικίαν, καὶ καλεῖται Ἦρος ὁ ἀνδρωθεὶς, Ἦρος ὁ πρεσβύτερος καὶ Ἀρωῆρις παρ' Ἑλλήσιν, Ἦρ-οὐάρ ἐν αἰγυπτίᾳ φωνῇ,

Ἦρος τὸ παιδίον τὸ μέγα καὶ ἀνδρωθέν τοῦ Ὁσίριδος» (1), Ἦρος ἥλιος ἀνδρωθεὶς, μέγας θεός». — Ὡς τοιοῦτος ὁ Ἀρωῆρις ταυτίζεται μετὰ τοῦ πατρὸς τοῦ Ὁσίριδος, ὅστις ἀρχεῖ ἀπὸ τῶν θερινῶν τροπῶν μέχρι τῆς φθινοπωρινῆς ἰσημερίας εἰς τὸ σημεῖον τοῦ σκορπίου ἢ τῶν γηλῶν αὐτοῦ ἢ τοι τοῦ ζυγοῦ, ὅτε καταβαίνει ἐν ἥδου διωκόμενος παρὰ τοῦ Τυφῶνος, καὶ ἀρχίζει ἡ βασιλεία τοῦ σκότους καὶ τοῦ χειμῶνος.

Ὁ Ἀρποκράτης ἢ τοι Ἦρος τὸ παιδίον, καὶ Ἥλιος, ἀπὸ τῶν χειμερινῶν τοῦ ἡλίου τροπῶν μέχρι τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας δὲν ἔφερε κόμην ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ μένης κεφαλῆς του, ἀλλ' ἀπλῶς μίαν ὀπισθεν τοῦ δεξιοῦ ὠτὸς πλεξίδα, σημαίνουσιν τὴν νηπιώδη καὶ παιδικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν, καὶ τὰς πρώτας ὀλιγοστάς καὶ σπανίας τοῦ ἡλίου κατὰ τὸν χειμῶνα ἀκτίνας. Οἱ Αἰγύπτιοι γενικῶς ἐξύριζον τὰς κεφαλὰς των, οἱ δὲ παῖδες ἔφερον μίαν καὶ μόνην ὀπισθεν τοῦ δεξιοῦ ὠτὸς πλεξίδα κρεμκμένην καὶ καταπίπτουσιν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ των ὤμου· ἅμα δὲ ἔφηβοι γενόμενοι ὑπεχρεοῦντο ἵνα κείρωσι τὴν κεφαλὴν των καθ' ὁλοκληρίαν· ἀλλ' ὅμως οἱ ἡγεμονόπαιδες καὶ τοῦ βασιλέως υἱοὶ ἐξηκολούθουν νὰ φέρωσι τὴν πλεξίδα, καὶ τοι ἔφηβοι ἢ ἀνδρωθέντες, ἢ τοῦλάχιστον ὁμοίωμα πλεξίδος ἐξαρτώμενον ἀπὸ τοῦ καλύμματος τῆς κεφαλῆς, εἰς σημεῖον ὅτι ἦσαν παῖδες βασιλείας, καὶ ὡς σύμβολον τῆς κοινωνικῆς αὐτῶν τάξεως καὶ καταστάσεως μᾶλλον, οὐχὶ δὲ πλέον τῆς ἡλικίας (2). Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἦρος οὐχὶ μόνον ὡς Ἀρποκράτης ἢ τοι Ἦρος παιδίον, ἀλλὰ καὶ ὡς τέλειος Ἦρος, ἢ τοι Ἥλιος κατὰ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν ἔφερε πάντοτε τὴν δεξιάν των παίδων πλεξίδα, ἐν ᾧ ὡς Ἀρωῆρις ἢ τοι Ἦρος πρεσβύτερος καὶ βασιλεὺς συνταυτιζόμενος τῷ πατρί τοῦ Ὁσίριδι, ὡς Ἥλιος κατὰ τὰς θερινὰς τοῦ ἡλίου τροπὰς μέχρι τῆς φθινοπωρινῆς ἰσημερίας ἔφερε τὴν κόμην χρυσήν καὶ πλήρη καὶ πύργον πυρρὸν, καλούμενος Ἦρος χρυσοῦς, ἀκερσικόμης καὶ πωγωνοφόρος, εἰς σημεῖον τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας του, καὶ τῶν ἀπανταχόσε ἐκπεμπομένων φλογερῶν τοῦ ἡλίου κατὰ τὸ θέρος ἀκτίνων. Ὁ Ὁσίρις, κατὰ τὸν μῦθον, περιερχόμενος τὴν γῆν ἅμα ἀποδημήσας τῆς Αἰγύπτου, πύχθη τοῖς θεοῖς ἵνα θρέψῃ τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς του μέχρι τῆς εἰς Αἴγυπτον ἐπιστροφῆς (Διόδωρ. I. 48), καὶ οὕτως ἐκομοτρόφησε μέχρι τῆς τελευτῆς του. Ὁσίρις περιερχόμενος τὴν γῆν ἦτο ὁ ἥλιος περιτρέχων τὸν ζῳδιακὸν ἀπὸ τοῦ σημείου τοῦ ταύρου μέχρι τοῦ

(1) Hor καὶ Har αἰγυπτιστί, Ἦρος καὶ Ἦρος ἑλληνιστί, Horus λατινιστί=ἥλιος. (πρὸς. Macroh. Saturnal. I. 24.). Ὁ ἱεραὶστί τὸ φῶς, καὶ Har ἀραβιστί τὸ θάλαπος καὶ ἡ θερμότης. Ἦρα ἑλληνιστί τὸ ἔαρ, τὸ θέρος, τὸ ἔτος, ἔτους περίοδος, χρόνος, ἡλίου περιτολή.

(2) «Σερκ οὐάρ-τ πάπα Ἦρμ-άρχου» ἐν αἰγυπτίᾳ φωνῇ.

(3) «Ὅτε ὁ ἥλιος ἐν τῷ κριῷ ἐστὶ, κατὰ τὴν τοῦ θέρους ἀρχὴν, ὅτε πρῶτον τὰς κριθὰς θερίζουσι. «Θέων, ἐν Ἀράτου Φαιν. 437.—«Ἑλλῆσι γὰρ ἐν καρκίνῳ τὸν ἡλιὸν φασιν, ὅταν θέρος γένηται, Αἰγύπτιοι δὲ ἐν κριῷ». Πρόκλος εἰς Ἡσιόδ. Ἔργ. 664.

(4) «Διὸ καὶ φασὶ τὸν Θεὸν ἐκεῖνον [Ἀρποκράτην] ἀνάπηρον ὑπὸ σκότῳ γενέσθαι, καὶ πρεσβύτερον Ἦρον καλεῖσθαι.» (Πλούταρχ. περὶ Ἰσιδ. 42.).—«Ἱερεῖς τοῦ αὐτοῦ Ἦρου καὶ Ἀρποκράτους.» (Ἐπιφάν. κατὰ αἰρ. iii.).

(5) Πρὸς. Ἡλιοδώρ. Αἰθ. IX.—«Ἦρ τανχ ἐν αἰγυπτίᾳ φωνῇ ἢ τοι Ἦρος ὁ ζωοδότης.

(1) Ἦρ πε χρουδ πι ἀα οὐάρ ἐν Ὁσίρι. Champol. noi. manuscrit. p. 173.

(2) Οὕτω ἐν Ἰσπανίᾳ ἰνφάνται ἢ τοι παῖδες καλοῦνται οἱ βασιλικοὶ ἡγεμονόπαιδες καὶ ὅταν φθάσωσι τὴν πρεσβυτικὴν ἡλικίαν.

σκορπίου, Ὡρος δὲ ὁ ἀναγεννώμενος Ὀσίρις ἀπὸ τοῦ σημείου τοῦ ὑδροχόου μέχρι τοῦ λέοντος, ὅτε συνε-
τχυτίζετο πλέον τῷ πατρὶ Ὀσίριδι, καὶ ἐκτοτε ἔπρεπε
καὶ αὐτὸς ἵνα φέρῃ τὴν κόμην ὡς ὁ πατήρ του « ἀ-
στροφῆς Διόνυσος ἐν ἀκτίνεσσι πυρώπας » (1). Κατὰ
τὴν φθινοπωρινὴν ἰσημερίαν ὁ Ὡρος παρίστατο πρὸς
τούτοις φέρων πρεσβυτικὴν βακτηρίαν, αἰνῶνι φθινό-
μενος καὶ γηράσκων, σύμβολον τῆς μειώσεως τῶν ἡ-
μερῶν καὶ τῆς φθινοῦστος θερμότητος τῶν τοῦ ἡλίου
ἀκτίνων.

II.

Ὁ Τυφὼν, Τυφάων καὶ Τυφωὺς κατὰ τοὺς Ἑλλη-
νας (Ἡσιόδ. Θεογον. 306 καὶ 869.), αἰγυπτιστὶ κα-
λούμενος Θέφ καὶ Θυφὼν, ἐπὶ δὲ Βάαλ-Ζεφὼν ἐν
Φοινίκη καὶ Παλαιστίνῃ, ἦτο ὁ ὄφας ὁ ἀρχαῖος, ἡ
ἐχιδνα, ὁ δράκων, ὁ κύριος τοῦ ἔδου καὶ θεὸς τοῦ ζώ-
φου καὶ τοῦ χειμῶνος, ὅτε μηκύνεται ἡ νύξ καὶ αὐ-
ξεται τὸ σκότος, ὅτε τοῦ φωτός μαραινέται καὶ κρη-
τεῖται ἡ δύναμις, ἀφανιζομένου τοῦ ἡλίου Ὀσίριδος,
καὶ καταδαινόντος ἐν ἔδου, ὅτε τὰ ὕδατα τοῦ Νεί-
λου καταδαινύουσι καὶ γυμνοῦται πᾶσα ἡ χώρα (2)
(Πλούταρχ. περὶ Ἰσιδ. 39.). Ἐπὶ παπύρου τινὸς ἀπο-
καλεῖται ὁ Τυφὼν « παντοκράτωρ δαίμων τῆς κα-
ταστροφῆς καὶ τῆς ἐρημώσεως » (Lepsius. Götter-
kreis. S. 53.), κατὰ δὲ τὸν Πλούταρχον ὁ Τυφὼν
ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τοῦ πονηροῦ καὶ ὁ πατήρ τοῦ ψεύ-
δους, « καὶ πᾶν ὅσον ἡ φύσις βλαβερόν καὶ φθορικόν
ἔχει μῦθον τοῦ Τυφῶνός ἐστι » (Πλούταρχ. περὶ Ἰ-
σιδ. 45.), « καὶ πάντα τὰ φαῦλα καὶ βλαβερά, Τυ-
φῶνος ἔργα καὶ μέρη καὶ κινήματα » (αὐτόθι. 50.).

Τὸν Τυφῶνα οἱ Αἰγύπτιοι παρίσταν τῇ γροιά
πυρρόν (Πλούταρχ. περὶ Ἰσιδ. 33), καὶ ἔθουον αὐτῷ
βοῦς πυρρόν, μάλιστα δὲ κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους
χρόνους καὶ ἀνθρώπους ἔχοντας τὸ ὅμοιον χρῶμα,
« διὰ τὸ δοκεῖν τοιοῦτον τῷ χρώματι γεγονέναι Τυ-
φῶνα » (Διόδωρ. I. 88). Ἐκάλουν δὲ αὐτὸν αἰετο-
πτερὸς Σήθ (Πλούταρχ. περὶ Ἰσιδ. 41. 49. 63.), σημαίνον-
τες πῶλον ὄνου ἢ τοι ὀνίσκον (3). Ἐπὶ τινος τῶν
παπύρων ἐκ τῆς συλλογῆς Δ' Ἀναστάση τοῦ ἐν Αου-

(1) Πρὸς Διόδωρ. I. 11.—Διὰ τί ἡ κόμη τῆς κεφαλῆς
νὰ ᾔνε σύμβολον τῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων ἐξηγεῖ ἡ συγκρι-
τικὴ ἐτυμολογία: φόβη=τρίχες κεφαλῆς κυματίζουσαι,
χαίτη· φοῖβος=λαμπρὸς, ἥλιος. πλόκαμος=βό-
στρυξ· φλόγες=γλώσσαι πυρός.—Λατινιστὶ juba=κό-
μη, χαίτη· jubar=σέλας, αὐγή, ἥλιος, φωσφόρος. Puerus
=μαλλός· φλόξ=πυρά.—Γερμανιστὶ Locke=βόστρυξ·
Lohe=φλόξ· κτλ.

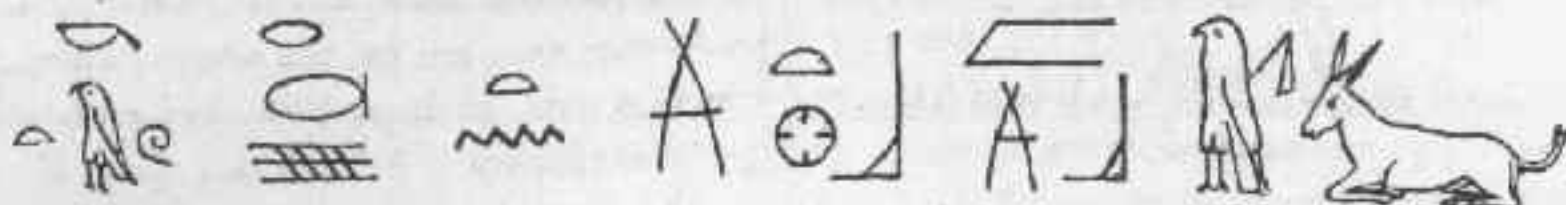
(2) Zepha ἑβραϊστὶ=ὄφας, ἔχιδνα. (Ἡσαίας ιδ'. 29.) καὶ
perhama=ζόφος, σκότος, δύσις, (δι' ὃ ἑλληνιστὶ ζέφυρος=
ζοφερός, ὁ ἀπὸ τῆς δύσεως πνέων, οὐχὶ ὁ ζῶν φέρων ἀ-
νεμος·) ἱεπομένως τὸ ψυχρός, ὁ χειμῶν.

(3) Πρὸς La Croze παρὰ Jablonsky, Panth. aegypt. p. 109
καὶ Sylvestre de Sacy.

γοδεῖν μούσειον (ὑπ' ἀριθμ. 75.) παρίσταται ὁ Τυ-
φὼν ὀνοκέφαλος, καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους αὐτοῦ γέγρα-
πται ἑλληνιστὶ τὸ ὄνομα Σήθ. Τὴν φύσιν τοῦ Σήθ
ἐξηγεῖ σαφέστατα ἡ Νεκυόβιβλος (κεφ. ιζ'. παρά-
γρ. 33.), ὅπου ἀναφέρεται « Σῶσον τὸν Ὀσίριν δεινὰ
ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ δαίμονος τοῦ ἀρπάζοντος τὰς
ψυχάς, τοῦ καταδροχθίζοντος τὰς καρδίας, τοῦ δι-
αιτωμένου ἀπὸ τῶν πτωμάτων ἐξηγείται· οὗτος
ἐστὶν ὁ Σήθ. ————— » Ἡ αὐτὴ λέξις αἰγυπτιστὶ γρα-
φομένη καὶ Σέτι ἀπαντᾷ καὶ ἐν ταῖς γλώσσαις
τῆς Συρίας καὶ Παλαιστίνης ὑπὸ τὸν σχηματισμὸν
Σάταν καὶ ἑλληνιστὶ Σατανᾶς. Σάτα δὲ αἰγυπτιστὶ
ἐκαλεῖτο κατὰ τὴν νεκυόβιβλον ὁ ἐν ἔδου κατα-
χθόνιος καὶ ψυχοφθόρος ὄφας. Κατὰ τὸν Πλούταρ-
χαρον (περὶ Ἰσιδ. 63.) οἱ Αἰγύπτιοι ἐκάλουν ἐπὶ
τὸν Τυφῶνα Σμῦ· τοῦτο ἐπιμαρτυρεῖ καὶ ἡ νεκυό-
βιβλος (κεφ. ιζ'. παράγρ. 35.)· « ὁ διώκων τοὺς ἀσε-
βεῖς εἰς τὸ σφαγεῖον ἵνα καταστρέψῃ τὰς ψυχὰς
τῶν, ἐξηγείται ὅτι οὗτος ἐστὶν ὁ Σμῦ, ὁ ἐξολο-
θρευτὴς τοῦ Ὀσίριδος, ἄλλως τε εἰπεῖν, οὗτος ἐστὶν
ὁ ὄφας Σάτα. »

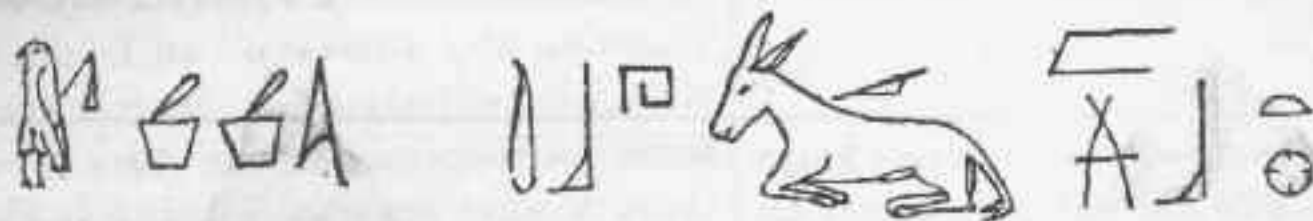
Ἡ κυριαρχία τοῦ Τυφῶνος ἤρχιζεν ἀπὸ τῶν θερι-
νῶν τροπῶν, ὅτε ὁ ἥλιος εἰσέρχεται εἰς τὸ ζώδιον
τοῦ λέοντος καὶ μεταγενεστέρως τοῦ καρκίνου, ὅτε
αἱ ἡμέραι ἐμειοῦντο· ἔληγε δὲ κατὰ τὰς χειμερινὰς
τροπὰς τοῦ ἡλίου διαδαινόντας τὸν αἰγόκερυν, ὅτε
πύξανον αἱ ἡμέραι· ἀλλ' ἄνωθεν τῶν σημείων τοῦ
λέοντος καὶ καρκίνου παρανατέλλει ὁ ἀστερισμὸς τοῦ
ὄνου, μεσουρανεῖ δὲ ὁ ὄνος ὅτε ἀνατέλλει ὁ ὄφας·
διὰ τοῦτο ὁ ὄνος ἐστὶ σύμβολον τοῦ Τυφῶνος, τοῦ
ὄφως τοῦ ἀρχαίου, καὶ ἐκ τοῦτου ἡ ῥήτρα « Ὡρος
ἱερκόμενος ἐπάταξε τὸν ὀνοκέφαλον Τυφῶνα. »
—« Διὰ καὶ τῶν ἡμέρων ζώων ἀπονέμουσιν αὐτῷ
[τῷ Τυφῶνι] τὸ ἀμαθέστατον, ὄνον, » λέγει ὁ Πλού-
ταρχος (περὶ Ἰσιδ. 50.), « καὶ ὅπως τὸν ὄνον οὐ κα-
θαρὸν ἀλλὰ δαιμονικόν [οἱ Αἰγύπτιοι] ἡγοῦνται
ζῶιον εἶναι διὰ τὴν πρὸς ἐκεῖνον [τὸν Τυφῶνα] ὁμοιό-
τητα, καὶ πόπανα ποιοῦντες ἐν θυσίαις — — ἐπι-
πλάττουσι παράσημον ὄνον δεδεμένον » (αὐτόθι·
30.). Ἐλέγετο πρὸς τούτοις « ἐκ τῆς μάχης ἐπὶ ὄ-
νου τῷ Τυφῶνι τὴν φυγὴν γενέσθαι » (αὐτόθι. 31.).

Πεδίον τῆς μάχης μεταξὺ Ὡρου καὶ Τυφῶνος ἐ-
μυθολογεῖτο ἡ παρ' Ἑλλήσι καλούμενη Ἀπολλωνό-
πολις ἡ μεγάλη, καὶ κοινῶς παρ' Αἰγυπτίοις Ἄτβω,
ἡ τὰ νῦν ἀραβιστὶ καλούμενη Edfa. Παρήγεται δὲ
τὸ ὄνομα Ἄτβω, ἱερογλυφικῶς , ἀπὸ τοῦ ῥή-
ματος TEB ἢ κατ' ἄλλην γραφὴν καὶ A,
κατ' ἀναδιπλασιασμὸν TEBTEB μετὰ τοῦ προσ-
διορισμοῦ A, τοῦ σημαίνοντος τύπτειν καὶ κτείνειν.
Ἐπιγραφὴ ἱερογλυφικὴ ἐπὶ τοῦ βορείου περιδόλου τοῦ
ναοῦ Ἀπολλωνοπόλεως τῆς μεγάλης· φέρει ὡς ἑξῆς·

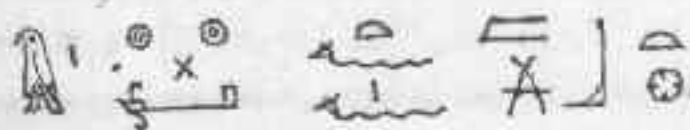
κτάου ραν χεσπ τιν ΑΤΕΒ έμ ΤΕΒ Ωρ ΘΕΦ
Κέκληται τὸ ὄνομα τοῦ Νομοῦ ΑΤΒΩ ὅτι τέτυφεν ὁ Ὄρος τὸν Τυφῶνα.

Ἐτέρα δὲ ἐπιγραφή ἐπὶ ἄλλου τοίχου φέρει

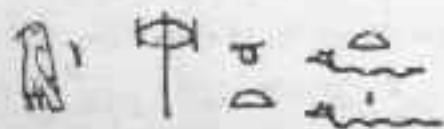
Ωρ τέβτεβ ΘΕΦ έμ ΤΕΒ
Ὄρος τέτυφε τυφῶνα εν ΑΤΒΩ.

Τὸ ἱερὸν ὄνομα Ἀπολλωνοπόλεως τῆς μεγάλης ἢ τοι Ἀτῶ ἐλέγετο Οὐδ , δι' ὃ καὶ ὁ πολιοῦχος θεὸς τῆς Ὄρος ἐκαλεῖτο Ωρ Οὐδ, ἢ τοι Ὄρος ἀγαθοδαίμων, καὶ παρίστατο ὡς δίσκος ἡλίου ἐπὶ πτερύγων, ἔχων ἐκατέρωθεν δύο οὐραίους ὄφεις· σύν- νασι θεοὶ ἐτιμῶντο ἐκεῖ μία τῶν ἐπτὰ Ἀθῶρ, ἡ σύ- ζυγός του, καὶ τὸ τέκνον αὐτῶν Ὄρος Σαμβᾶ, ἀπο- τελοῦντες μετὰ τοῦ ἀγαθοδαίμονος Ὄρου τὴν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ προσκυνουμένην τριάδα (1). Ὁ ναὸς τῆς Ἀτῶ φέρει ἐπιγραφὴν ἐν ἣ ἀναφέρεται, ὅτι ἦν ἀφιερωμένος «Ὄρω τῷ ἀγαθοδαίμονι, μεγάλῳ θεῷ, κυρίῳ τῶν οὐρανῶν, χρυσῷ ἱέρακι, υἱῷ τοῦ Ὀσί- ριδος, βασιλέως τῶν βασιλέων ἐν τε τῇ ἄνω καὶ τῇ κάτω χώρᾳ, καὶ κυρίου τῶν θεῶν καὶ θεαί- νων.» Ἐτέρα ἐπιγραφή ἐπὶ τοῦ πυλῶνος φέρει τοὺς στίχους· «Ὁ ἐπιφανὴς οὐρανόθεν Θεός, καὶ τὸν κόσμον φωτίσας τὸν ὄντα πρὶν ἐν σκότει.» Πολ- λαχοῦ ἀπαντᾶται καὶ ἡ ἐπιγραφή· «Ὄρος ὁ ἐκδι- κητὴς τοῦ πατρός του ἐν Ἀτῶ.»

Ωρ χεχ ἄτεφ-εφ έμ Ἀτεβ.

καὶ ἀλλαχοῦ

Ωρ νεζ ἄτεφ-εφ ἢ τοι «Ὄρος ὁ ἐπα- μύνης τῷ πατρί του.»

(1) Αἱ ἐπτὰ Ἀθῶρ ἦσαν τῆς Ἰσιδος αἱ ἐπτὰ ἀλλεπάλλη- λοι παρουσίαι· Ἀθ-Ωρ αἰγυπτιστὶ σημαίνει οἶκος Ὄρου (πρὸλ. Πλούταρχ. περὶ Ἰσιδ. 56.), ἢ τοι Ἰσις τὸ οἶ- κημα τοῦ Ὄρου, δοχεῖον ἐνθέου σαρκώσεως. Τοιαύτη οὐσα παρίστατο ὡς βοῦς λευκή.—Ὄρος Σαμβᾶ ἦτο μία τῶν ἐπτὰ τοῦ Ὄρου μεταμορφώσεων καὶ τελευταία παρουσία. Ωρ Σαμ-Θᾶ αἰγυπτιστὶ ἐξηγεῖται· Ὄρος τὸ ἔ- ρεισμα τῆς γῆς.»

τὴν τοῦ Ὄρου ἐν τῷ πολέμῳ κατὰ τοῦ Τυφῶνος νί- κην παριστῶσι μνημεῖα ἀνάγλυφα ἐπὶ τῶν ναῶν τῆς Ἀτῶ, ἐκτὸς δὲ τούτων ἀγαλμάτια, ὡς τὰ εὐ- ρεθέντα παρὰ τοῦ Bruce εἰς Ἀζώμην τῆς Αἰθιο- πίας, καὶ παρὰ τοῦ Minutoli ἐν τῇ Ὀάσει τοῦ Ἀ- μωνος ἐν μέσῳ τῆς λιθουκῆς ἐρήμου, καὶ πλεῖστα εἰ- δώλια καὶ πλάκες εἰς διάφορα ἰδιωτῶν μουσεῖα. Ἐν Εἰδελβέργῃ ὑπάρχει πλάξ τοιαύτη ἐκ μαγνησίας λί- θου, καὶ ἑτέρα ἐξ ὀρειχάλκου, ἀπεικονισμένη ἐν τῇ Συμβολικῇ καὶ Μυθολογίᾳ τοῦ Creuzer (II. Band. Taf. V. N° 21.). Ἐνταῦθα παρατίθημι ἀπεικονί- σματα εἰς πραγματικὸν μέγεθος δύο λιθίνων πλα- κῶν, κατεχομένων ὑπὸ ἰδιωτῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

Ἡ πρώτη (Α καὶ Β) ἐντελὲς ἀνάγλυφος παρίστησι τὸν Ὄρον, γνωρίζομενον ἐκ τῆς ὀπισθεν τοῦ δεξιοῦ ὠτὸς κρεμαμένης πλεξίδος, πατοῦντα ἐπὶ συμπλέγ- ματος τριῶν ἐπ' ἀλλήλων ἡσυχάζόντων καὶ ἐναλ- λάξ ἐστραμμένων κροκοδείλων, στηριζομένων ἐπὶ ἐχίδνης καὶ σκορπίου· ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ὅπου γέγλυ- πται ὁ σκορπίος, ὑπάρχει γραφή «ὁ ἐπαμύνων Ὄ- ρος» ἐπαναλαμβανομένη. Ὁ Ὄρος κρατεῖ ἐν χερσὶν ἀνὰ ἓνα σκορπίον καὶ δύο ὄφεις, οἵτινες πιεζόμενοι παρ' αὐτοῦ κινεῦνται μανιωδῶς περὶ τὴν κεφα- λὴν του· παρὰ πόδας ἵστανται δεξιόθεν αἰγόκερως καὶ ἀριστερόθεν λέων· ἄνωθεν τοῦ Ὄρου προεξέχει γιγαντιαία καὶ λάβρος ἡ κεφαλὴ τοῦ παντοκράτο- ρος θεοῦ Φθᾶ, προστάτου τῆς χώρας τῆς Αἰγύπτου, φέρουσα ἐπὶ τοῦ κράνους ὁμοίωμα βατράχου ὡς λό- φον. Τὸ ὀπισθεν τῆς πλακῆς (Β) φέρει ἐπὶ μὲν τῶν νώτων τοῦ βατράχου τὴν ἐπιγραφὴν «Ὄρος ὁ ἐπα- μύνων», κάτωθεν δὲ αὐτοῦ ὑπάρχει ἐγγεγλυμμέ- νον τὸ σύμβολον τοῦ ἀγαθοδαίμονος Ὄρου, ἢ τοι δι- σκος ἡλίου ἐπὶ πτερύγων, καὶ κάτωθεν αὐτοῦ ἡ ἐ- πιγραφή «ὁ πατάξας τὸν δράκοντα Ὄρος τὸ παι- δίον». Ἀκολουθῶς παρίσταται θύτῃ· προσφέρων τὰς ἀπαρχὰς τῶν καρπῶν τῆς γῆς καὶ τῶν ὑδάτων τῇ Ἰσιδι Ἀθῶρ καθημένη ἐπὶ ὀρόνου, φέροντος τὴν

ἐπιγραφὴν Ἀθώρ· ἔπεται δὲ ἐπιγραφὴ ἱερογλυφικὴ ἐν κεφαλαίοις·

- α. ὁ τύπων τὸν τυφῶνα ὄνον καὶ κροκόδειλον Ὡρος,
β. ἐν κροκοδείλου, ὄφεις καὶ κροκοδείλου μορφῇ.

Κατόπιν δὲ ἡ δοξολογία·

1. ὁ ἐπιφανὴς ἥλιος ἐκδικητής, θεὸς κύριος, ὁ ἐπαμύνων τῇ γῶρᾳ
2. βασιλεὺς καὶ ῥύστης ἀπὸ τοῦ τυφῶνος Σήθ· τὸν Σήθ ἐπάταξεν
3. ὁ καλούμενος Ὡρος, ἥλιος, τὸ παιδίον τὸ τεχθέν

4. ἐκ τῆς Ἰσιδος, Ἰσιδος τῆς μεγάλης θεᾶς.

5. ὁ ἐπαμύνων Ὡρος, ὁ τὴν ἔχιδνα καταπατήσας μέγας θεός,

6. ὁ γεννηθεὶς παρὰ τοῦ κυρίου τῶν θεῶν καὶ θεαινῶν Ὁσίριδος τοῦ ἀϊδίου θεοῦ·

7. παιδίον Ὡρος, οὗ καλεῖται τὸ ὄνομα « ὁ κρατῆρας τοῦ δράκοντος τοῦ βορρᾶ »,

8. κύριος, ἐκδικητής, Ὡρος υἱὸς τοῦ θεοῦ

9. παιδίον θεῶν, κύριος, θεὸς ἐκ θεοῦ·

10. ὁ προαιώνιος καλούμενος θεός θεῶν καὶ θεαινῶν.

α

β

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Βαγδατόπουλος ἐσχέδ.

A.

Νερούτσος ἐσχέδ.

B.

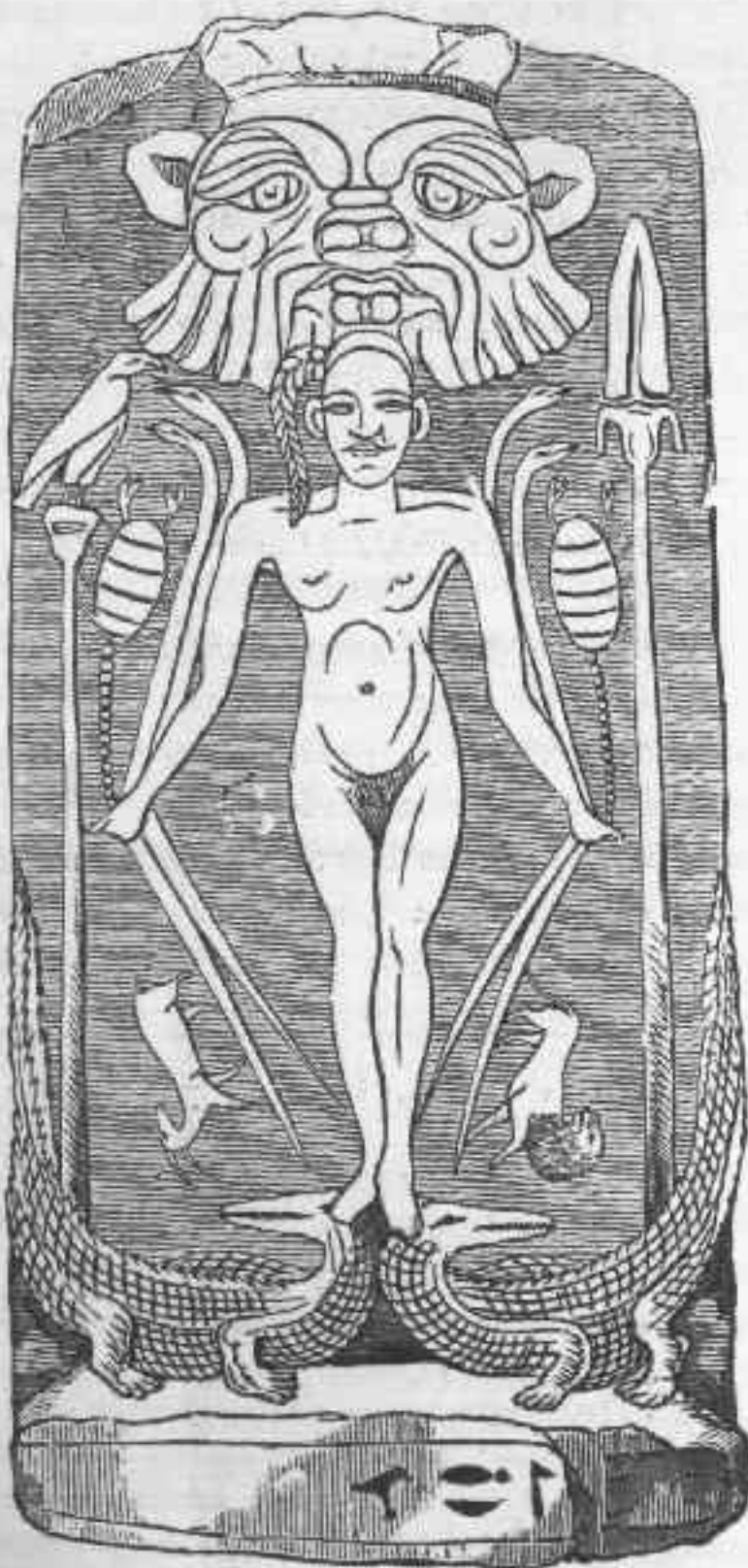
Ἡ δευτέρα πλάξ (Γ καὶ Δ), μικρότερη μὲν τῆς πρώτης ἀλλὰ πλατυτέρα καὶ ἡμιανάγλυφος, παρίστησι τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον, ἢ τοι τὸν Ὠρον φέροντα τὴν δεξιὰν τῶν παίδων πλεξίδα, καὶ πατοῦντα ἐπὶ δύο κροκοδείλων ἐπιστρεφομένων μὲ τὴν ἐπιγραφὴν α[ὁ ἐπαμύνων] θεὸς ἥλιος κύριος Ὠρος. Ὁ Ὠρος πιέζει ἐν χερσὶν ἀνὰ ἓνα σκορπίον καὶ δύο ὄφεις ὑψοῦντας ἀπειλητικῶς ἐκκτέρωνθεν τὰς κεφαλὰς. Παρὰ πόδας τοῦ Ὠρου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους βαίνουνσι δεξιόθεν ὁ αἰγόκερως καὶ ἀριστερόθεν ὁ λέων, καὶ ἐπὶ τῶν νώτων τῶν κροκοδείλων ὑπάρχουσιν ἐμπεπηγμένα τοῦ Ὠρου τὸ ἱερακοφόρον σκήπτρον καὶ ἡ νικητικὴ του λόγχη. Ἄνωθεν πάντων ἐπιφαίνεται λαβρὸς ἡ κεφαλὴ τοῦ Φθᾶ, ὑπὸ τὴν σκέπην καὶ προστασίαν τοῦ ὁποίου ἐτέλει πᾶσα ἡ χώρα τῆς Αἰγύπτου.

Τὸ ὀπίσθεν τῆς πλακὸς φέρει ἄνωθεν τὸ σύμβολον τοῦ ἀγαθοδαίμονος, ἡλίου δίσκον κυκλοτερῆ ἐπὶ πτερύγων· ἔπεται δὲ ἐπιγραφὴ ἱερογλυφικὴ ἐν κεφαλαίοις.

- α. Τὸ ἔρεισμα τῆς γῆς Ὠρος ἐπαμύνων τῷ Ὀσίριδι κτείνει τὸν ὄνοσιδὴ Τυφῶνα,
β. καὶ τοὺς συνεπιθεμένους Ἐχιῶνα καὶ Τιτᾶνας.

Ἀκολουθεῖ δὲ ἡ δοξολογία·

1. Ὁ ἐπαμύνων Ὠρος, ὁ γεννηθεὶς σωτὴρ, Ὠρος ὁ ἐπαμύνων ταῖς δύο χώραις
2. τῇ Ἰσιδι συναγωνιζόμενος, Ὠρος τῆς χώρας κύριος, παιδίον Ὠρος,
3. ὁ βασιλεὺς τὸ παιδίον τῶν δύο χωρῶν, Ὠρος ὁ γεννηθεὶς, ὁ ἐπαμύνων Ὠρος, τὸ παιδίον.
4. ὁ γενόμενος παιδίον Ὠρος, ὁ καλούμενος σωτὴρ τῆς χώρας παιδίον
5. σωτὴρ γεννηθεὶς Ὠρος παιδίον, κύριος τῶν δύο χωρῶν καὶ ῥύστης,
6. ὁ ἐν τῇ νομῇ Ἀπολλωνοπάλειος τῆς μεγάλης τῷ Ὀσίριδι εὐνίας Ὠρος, τὸ ἔρεισμα τῆς γῆς,
7. ὁ ἐκδικητὴς Ὠρος, οὐ τὸ ὄνομα Ὠρος ὁ γεννηθεὶς ἐπὶ γῆς·
8. ὠνόμασται δὲ παιδίον τὸ φωτίσαν τὴν οἰκουμένην, Ὠρος Θεός
9. τῇ Ἰσιδι συναγωνιζόμενος ἐν ἄλλοις ἔτεσι πολλοῖς ἐλευσομένοις, Θεός Ὠρος.
10. Ὠρος ὁ καλούμενος υἱὸς τοῦ Θεοῦ [καὶ πρὸ αἰώνων Θεός]

Νεροῦτσος ἐσχεδ.

Γ.

Νεροῦτσος ἐσχεδ.

Δ.

Αἱ παραστάσεις αὐταὶ τοῦ ἔθρου δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἔχουσιν ἀστρονομικὴν σημασίαν. Ἦρος μεταξὺ λέοντος καὶ σκορπίου ἐξ ἑνὸς καὶ σκορπίου καὶ αἰγόκερω ἐξ ἄλλου μέρους, εἶνε ὁ ἥλιος διατρέχων τὰ ζώδια τῆς ἐκλειπτικῆς ἀπὸ τῶν θερινῶν τροπῶν ἐπὶ τοῦ ἀστερισμοῦ τοῦ λέοντος μέχρι τῆς φθινοπωρινῆς ἰσημερίας ἐπὶ τοῦ σημείου τοῦ σκορπίου, καὶ ἔπειτα ἀπὸ ταύτης μέχρι τῶν χειμερινῶν τοῦ ἡλίου τροπῶν κατὰ τὸ πέρας τῆς διαβάσεως ἐπὶ τοῦ σημείου τοῦ αἰγόκερω, ὡς ἐγένετο πρὸ 4,000 ἐτῶν, ἐπὶ τῶν πρώτων ἀρχῶν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν ἱστορικῶν μνημείων κατὰ τὴν χώραν τῶν Αἰγυπτίων.

Τοῦ ἡλίου ὄντος κατὰ τὸ ζώδιον τοῦ λέοντος ἔρχιζεν ἡ τῶν ὑδάτων τοῦ Νείλου αὐξήσις, καὶ ἐφθανε τὸ ἀνώτατον ὕψος μέχρις οὗ ὁ ἥλιος διέβαινε τὸν σκορπίον, ὅτε πάλιν κατέπιπτον τὰ ὕδατα, καὶ τοῦ ἡλίου παροδεύοντος τὸν αἰγόκερω ἀπεσύροντο ἐν τῇ κοίτῃ τοῦ ποταμοῦ ἐντελῶς καὶ ἀπακαλύπτετο ἡ ξηρὰ (1).

Ἐπὶ τῆς μιᾶς πλακῆς (AB) ὁ ἦρος πατεῖ καὶ ἀνορθοῦται ἐπὶ τριῶν κροκοδείλων κατωφερῶν, μετὰς κεφαλᾶς ἐστραμμένας ἐναλλάξ πρὸς ἀνατολὴν καὶ δύσιν, καὶ κάτωθεν αὐτῶν ἔρπουσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἡ ἔχιδνα καὶ ὁ σκορπίος· ἐπὶ τῆς ἄλλης πλακῆς (ΓΔ) ὁ ἦρος πατεῖ ἐπὶ δύο ἐπιστρεφόμενων κροκοδείλων. Καὶ οἱ μὲν τρεῖς κροκοδαίλοι σημαίνουναι τὰς τρεῖς τοῦ ἔτους παρ' Αἰγυπτίους ὥρας, ἢ τοι τὸ ἔαρ, τὸ θέρος καὶ τὸν χειμῶνα (2), οἱ δὲ δύο

ἐπιστρεφόμενοι κροκοδαίλοι σημαίνουναι τὰς δύο τοῦ ἔτους τροπὰς, κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ζωδίου τοῦ λέοντος καὶ κατὰ τὸ τέλος τοῦ αἰγόκερω, τὰς ὀριζούσας τὴν κυριαρχίαν τοῦ Τυφῶνος.

Οἱ κροκοδαίλοι μετὰ τοῦ ὄνου καὶ ἵπποποτάμου ἦσαν ζῶα ἱερὰ τῷ Τυφῶνι, ἡ δὲ ἔχιδνα καὶ ὁ σκορπίος συγκυβελέγοντο μεταξὺ τῶν ἀκολουθῶν τοῦ Τυφῶνος, καὶ ἐθεωροῦντο ὡς σύμβολα τῶν ἐνεργειῶν του. (Πλούτρχ. περὶ Ἰσιδ. 50.) Μάλιστα ἐν Ἄτθῳ ἢ τοι Ἀπολλωνοπόλει τῇ μεγάλῃ οἱ Αἰγύπτιοι ἤσθιον τὸν κροκοδαίλον, καὶ κατὰ τινα ῥητὴν ἡμέραν ἐρρίπτον ἔμπροσθεν τοῦ ναοῦ τοῦ ἦρου κροκοδαίλους νεκροὺς, καὶ ἔλεγον ὅτι ὁ Τυφὼν ἐνσχέματι κροκοδαίλου ἔφυγεν ἀπὸ προσώπου τοῦ διώκοντος ἦρου. (Πλούτρχ. περὶ Ἰσιδ. 50.—Πρβλ. καὶ Αἰλίαν. περὶ ζῴων X. 28. καὶ Εὐσεβ. εὐαγγελ. ἀποδείξ. προπαρασχ. III 12.).

Κροκοδαίλοι ἐπιστρεφόμενοι, ζῶα τὸ πλεῖστον κατωφερῆ, ἐσήμαινον τὴν διάβασιν τοῦ ἡλίου εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς ἐκλειπτικῆς, ὅτε ἐλέγετο ὅτι ἐλάμβανε χώραν ἡ τοῦ Ὀσίριδος εἰς ἄδου κατάβασις, καὶ ἡ ἐπικράτησις τοῦ σκότους καὶ τοῦ χειμῶνος (1). Ὁ χειμὼν ἐλογίζετο ὡς τῆς φύσεως καὶ τοῦ Ὀσίριδος θάνατος, ὥστε ὁ τὸν κροκοδαίλον πατῶν υἱὸς τοῦ Ὀσίριδος ἦρος, εἶναι ὁ τὸν θάνατον πατήσας υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ καλούμενος διὰ τοῦτο « ἦρος ὁ ἐπαμύνων, παιδίον σωτήρ. » Ἄλλως τε οἱ κροκοδαίλοι, καθὼς ἡ ἔχιδνα καὶ ὁ σκορπίος, εἶναι σύμβολα τῆς ἀρχῆς τοῦ πονηροῦ καὶ τῆς ἐν ἄδου κυριαρχίας τοῦ Τυφῶνος, βασιλείας τοῦ σκότους, ἐχθροῦ τοῦ φωτός καὶ πολεμίου τῶν Θεῶν καὶ ἀνθρώπων (2).

Ὁ Τυφὼν ἀπέκτεινε τὸν βασιλέα τῶν Θεῶν Ὀσirin τοῦ ἡλίου διαβαίνοντος τὸν σκορπίον, παρακολουθούμενος παρὰ τῆς ἔχιδνης καὶ τῶν ὀφιούχων τιτάνων· ἀμφοτέροι, ἡ ἔχιδνα καὶ ὁ σκορπίος, εἶνε ἀστερισμοὶ φθινοπωρινοί, ὅτε ἄρχεται ὁ χειμὼν καὶ πλεονάζει τὸ σκότος, ἢ τοι ἡ κυριαρχία τοῦ Τυφῶνος ἐπικαλουμένου ἐν Αἰγύπτῳ Σήθ, καὶ Σατανᾷ ἐν Πα-

(1) « Νείλου δὲ ἀνάβασιν σημαίνοντες, ἣν καλοῦσιν Αἰγύπτιοι ΝΟΥΝ, — — — λέοντα γράφουσιν, — — — ἐπὶ ὃ ὁ ἥλιος εἰς λέοντα γενόμενος πλείονα τὴν ἀνάβασιν τοῦ Νείλου ποιεῖται, ὥστε ἐμμένων τῷ ζῳδίῳ τούτῳ τὸ διμοῖρον τοῦ νέου ὕδατος πλημμυρεῖ πολλάκις. » Ἡραπόλ. I. κβ. — « Ὅτε Νεῖλος ἐπάγει νέον ὕδωρ ταῖς Αἰγυπτίῳ ἀρούραις ἡ λίσου τὸν λέοντα παροδεύοντος. » Πλούτρχ. περὶ Ἰσιδ. 38. — « Ἡ λίσου τὰ πρῶτα συνερχομένοις λέοντι. » (αὐτόθι). — Τῆς γὰρ πληρώσεως τὴν ἀρχὴν ἀπὸ θερινῶν τροπῶν ποιούμενος [ὁ Νεῖλος] αὐξεται μέχρι τῆς ἰσημερίας τῆς μετοπωρινῆς. « Διόδωρ. I. 36. — Φησὶ γὰρ [Ἀγαθαρχίδης] ὁ Κνίδιος [κατ' ἐνιαυτὸν ἐν τοῖς κατὰ τὴν Αἰθιοπίαν ὕδασι γίνεσθαι συνεχεῖς ὁμβροὺς ἀπὸ θερινῶν τροπῶν μέχρι τῆς μετοπωρινῆς ἰσημερίας. Εὐλόγως οὖν τὸν Νεῖλον ἐν μὲν τῇ χειμῶνι συστέλλεσθαι, τὴν κατὰ φύσιν ἔχοντα ῥύσιν ἀπὸ μόνων τῶν πηγῶν, κατὰ δὲ τὸ θέρος διὰ τοὺς ἐκχεομένους ὁμβροὺς λαμβάνειν τὴν αὐξήσιν. » Διόδωρ. I. 41.

(2) « Τούτους δὲ τοὺς Θεοὺς [τὸν Ἥλιον καὶ τὴν Σελήνην] ὑφίστανται τὸν σύμπαντα κόσμον διοικεῖν, τρέφοντάς τε καὶ αὐξόντας πάντα τριμερῆσιν ὥραις, ἀράτῃ κινῆσει τὴν περίδον ἀπαρτιζούσας, τῇ τε ἔαριν ἢ καὶ θερινῇ καὶ χειμερινῇ. Διόδωρ. I. 41. — « Κατ' ἐκείνους γὰρ τοὺς χρόνους τὸν ἐνιαυτὸν ἀπαρτίζεσθαι τέταρσι μηνί, τοῖς γινομένοις κατὰ τὰς ἐκάστων τῶν χρό-

νων ὥρας, οἷον ἔαρος, θέρους, χειμῶνος. » (αὐτόθι I. 26.).

(1) « Δύσιν δὲ λέγοντες [Αἰγύπτιοι] κροκοδαίλον κυκυφότα ζωγραφοῦσιν. » Ἡραπόλ. I. 50. — « Σκότος δὲ λέγοντες, κροκοδαίλου οὐρανὸν ζωγραφοῦσιν. » Αὐτόθι I. 6.

(2) « Κροκοδαίλος πειρατὴν ἢ φονέα, ἢ οὐδὲν ἔκτον ἀπονεινοσημένον ἀνθρώπον σημαίνει. » Ἀρτεμίδωρ. Ὀνειροκρ. III. 2. « Τέκνα ἐπιδοιλευόμενα ταῖς μητράσιν σημαίνει βουλόμενοι [Αἰγύπτιοι] ἔχιδναν ζωγραφοῦσιν. » Ἡραπόλ. II 5. « Ἀνθρώπον ἐχθρόν, ἐτέρῳ ἴσῳ ἐναντιούμενον σημαίνει θέλοντες, σκορπίον καὶ κροκοδαίλον ζωγραφοῦσιν. » αὐτόθι II. λέ. « Ὁ σκορπίος εἰς ἐχθρόν κακοῦργον καὶ ὀλιγόδοξον κρίνεται. » Ἀχαμάτου Ὀνειροκρ. 162.

λαιστίνη. Ἡ ἀνωτέρω παριστανομένη εἰκὼν ἐξ ἄλλου μέρους, ἢ τοι ἦρος ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἀνορθούμενος ἐπὶ τῶν νότων τοῦ ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦ κροκοδείλου καταβληθέντος Τυφῶνος Σήθ, καὶ καταπατῶν τὴν ἐχιδναν καὶ τὸν σκορπίον, ὑπενθυμίζει ἡμῖν περικοπὴν τοῦ Εὐαγγελίου φέρουσιν. « Ἐθεώρουν τὸν » Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πε- » σόντα. Ἰδοὺ, δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πα- » τεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν » τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ » (Λουκ. ι. 18. 19.). Οὕτω παρίσταται κάτωθεν τοῦ ἦρου ἡ ἐχιδνα, ὅπως καὶ παρ' ἡμῖν ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος παρὰ πόδας τοῦ ἐσταυρωμένου Χριστοῦ. Ἐχιδνα εἶναι ὁ ἀστερισμὸς τοῦ ὀνιούχου πλησίον τοῦ σημείου τοῦ ζυγοῦ εἰς ἀντίθεσιν τοῦ κριοῦ· κριὸς δὲ καὶ ζυγὸς εἶναι τὰ σημεῖα τῶν δύο ἡσημεριῶν ἀπὸ τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων καὶ ἐφεξῆς. Κατὰ τὴν ρθινοπωρινὴν ἡσημερίαν νικᾷ ὁ ὄφις καὶ φέρει τὴν μείωσιν τοῦ φωτός, τὸν χειμῶνα, ὅτε βασιλεύει ἡ ἀρχὴ τοῦ πονηροῦ καὶ τῆς ἀμαρτίας· κατὰ τὴν ἐαρινὴν ἡσημερίαν, ὅτε ὑψοῦται ὁ ἥλιος ἐν τῷ σημείῳ τοῦ κριοῦ (3), βυθίζεται ὁ ἐν ἀντιθέσει ὄφις κάτωθεν τοῦ ὀρίζοντος, καὶ βασιλεύει ἄνωθεν ὁ ἀμνὸς ἢ τοι τὸ ζώδιον τοῦ κριοῦ, φέρων τὴν αὐξήσιν τοῦ φωτός καὶ τὸ ἔαρ, ὅτε ἀνατέλλει ἐν αὐτῷ ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, πατῶν ἐπὶ τοῦ ὄφρος καὶ τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ.

Καθ' ὅλα ὁ πόλεμος τοῦ ἦρου κατὰ τοῦ Τυφῶνος καὶ τῶν ἀκολούθων ὁμοιάζει πρὸς τὴν μάχην τοῦ Μιχαήλ κατὰ τοῦ Διαβόλου καὶ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. Ἡ Ἰσις ἀναζητοῦσα τὸν ἀδελφὸν καὶ σύζυγον αὐτῆς Ὀσίριν ἥλιον, φέρουσα ἐπὶ κεφαλῆς σχῆμα Σελήνης μηναιοῦς καὶ βασιλεῖον διάδημα τοὺς ἀποτελοῦντας τὴν βορείαν στεφάνην ἀστέρας, ἥτις τεκμηριοῦται τὴν γέννησιν υἱοῦ τοῦ συζύγου τῆς, καὶ ζητεῖ τὸ παιδίον κεκρυμμένον διὰ τὸν φόβον τοῦ πυρρῶ τῷ χρώματι Τυφῶνος, ἀναλαμβάνουσα αὐτὸ καὶ ἐκτρέφουσα εἰς φύλακα καὶ φρουρὸν τῶν Θεῶν, παρίστητι τὸ τῆς Ἀποκαλύψεως· « Καὶ σημεῖον μέγα » ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἡ- » λιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, » καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων » δώδεκα· -- καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐ- » ρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων μέγας πυρρὸς -- καὶ » ὁ δράκων ἐστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελ- » λούσης τεκεῖν, ἵνα, ὅταν τέκη, τὸ τέκνον αὐτῆς » καταφάγῃ· -- καὶ ἤρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς » πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ. (Ἀποκάλυψ. ιβ'. 1. 3—5.). Ὁ ἦρος ἐπαμύνων τῷ πατρὶ Ὀσίριδι καὶ Ἰσιδι τῇ μητρὶ του συνάπτει μάχην κατὰ

τοῦ Τυφῶνος τοῦ καλουμένου Σήθ καὶ τῶν ἀκολούθων αὐτοῦ· ὁ Τυφὼν καταβάλλεται μετὰ τῆς Ἐχιδνῆς καὶ κρατεῖται δέσμιος, ἀλλ' ἔπειτα ἀπολύεται, καὶ φονεῖ τὸν ἦρον, ρίπτων τὸ σῶμά του εἰς τὸν ποταμὸν, ἡ δὲ Ἰσις ἀνελοῦσα ἐκ τοῦ ὕδατος τὸν υἱὸν τῆς ἀνακαλεῖ αὐτὸν εἰς τὴν ζωὴν πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ πολέμου. Ὁ Τυφὼν διωκόμενος ὑπὸ τοῦ ἦρου καταπολεμεῖται εἰς δύο ἄλλας μάχας, καὶ φεύγει ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς τὴν αὐχμηράν του ἐρημον, ἀφίνων τῷ ἦρῳ εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα τὸ κράτος καὶ τὴν βασιλείαν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μεταξὺ τῶν ἀγγέλων τοῦ ὑψίστου ἐν οὐρανοῖς καὶ τῶν ἀγγέλων τοῦ Διαβόλου. « Καὶ ἐγένετο πόλεμος » ἐν τῷ οὐρανῷ· ὁ Μιχαήλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ » ἐπολέμησαν κατὰ τοῦ δράκοντος, καὶ ὁ δράκων » ἐπολέμησε καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἴσχυ- » σαν, οὔτε τύπος εὐρέθη αὐτῶν ἐτι ἐν τῷ οὐρανῷ· » καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, » ὁ καλούμενος Διάβολος, καὶ ὁ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, » καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν· -- » καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, » ἐδίωξε τὴν γυναῖκα ἣτις ἔτεκε τὸν ἄρρενα, -- » καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ὀπίτω τῆς γυναικὸς ἐκ τοῦ » στόματος αὐτοῦ ὕδωρ ὡς ποταμὸν, ἵνα ταύτην » ποταμοφόρητον ποιήσῃ. (Ἀποκάλυψ. ιβ'. 7—9. » 13. 15.)—Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ » τοῦ οὐρανοῦ -- καὶ ἐκράτησε τὸν δράκοντα, » τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον, ὃς ἐστὶ Διάβολος καὶ Σα- » τανᾶς, καὶ ἔδρασε αὐτὸν χίλια ἔτη, -- καὶ μετὰ » ταῦτα δεῖ αὐτὸν λυθῆναι μικρὸν χρόνον· -- καὶ » ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ Σατα- » νᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ καὶ ἐξελεύσεται πλανῶν τὰ ἔθνη -- συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς πό- » λεμον· -- καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐ- » βλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου -- » καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς » αἰῶνας τῶν αἰώνων. » (Ἀποκάλυψ. κ'. 1—3. 7—8. 10).

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Μηνὶ Ἀπριλίῳ 1865.

Τ. Δ. ΝΕΡΟΥΤΣΟΣ ἱατρός.

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

(3) Sol exaltatur in ariete, in libra deficitur. Firmicus VIII. 12.